

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Hantverken 8214

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 8.

Stockholm den 20 Februari 1913

6:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Klarabergsgatan 48, två tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1913, F. Englands Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonkontor: Klarabergsgatan 48, två tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonpris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	---	--

Läroverkens lönefråga — läroverkens kvinnofråga.

En häftig strid pågår i dessa dagar med anledning af den framlagda propositionen om en tillfällig löneförbättring åt ordinarie läroverkslärare, grundad som den är på behofsprincipen — hänsyn till de nödvändiga lefnadsbehofven och i främsta rummet till försörjningsplikten. Gift lärare med barn skulle således åtnjuta högre lön än ogift.

Det är nu emellertid så, att denna sak på det allra närmaste berör kvinnorna. Tillämpandet af den nya principen har gjorts med tanke på att efter denna linje böra lönerna beräknas, när kvinnliga lärare få anställning vid läroverken. Statsmakternas beslut om att kvinnor skola få tillträde till vissa statstjänster, däribland läroverkstjänsterna, måste inom en närmare framtid förverkligas, och lönefrågans ordnande blir naturligt nog beroende af denna nya faktor.

Det är statsrådet Fridtjuf Berg som genom Nya Dagligt Allehanda framhållit detta. Vi återge här hans uttalande, hvilket är i hög grad glädjande såväl därför, att däri starkt betonas, att 1909 års riksdagsbeslut om att kvinnor skola äga tillträde till vissa statstjänster icke får för längre tid framåt stå som ett tomt ord, som därför, att han fastslår, att den tid är förbi, då man utan vidare bestämde ett högre löneplan för manliga lärare och ett lägre för kvinnliga. Hvad den princip beträffar, som han funnit vara den riktiga att bygga lönefrågornas ordnande på, har

Dagny upprepade gånger uttalat som sin åsikt, att i den ligger en möjlig lösning af det så tillspetsade problemet: mäns och kvinnors lön för sitt arbete.

Härmed statsrådet Bergs uttalande.

Genom en förändring af § 28 regeringsformen, som beslutades af riksdagen 1909 och sanktionerades af k. m:t den 6 juni samma år, har det blifvit bestämdt, att k. m:t må till vissa statstjänster, bland annat lärarebefattningar vid statens läroanstalter (de teologiska lärare-tjänsterna vid universiteten likväl undantagna), kunna utnämna icke blott män utan äfven kvinnor. Utnämmandet af kvinnor skall dock kunna ske endast "med tillämpning af grunder, som af konungen och riksdagen godkänts". Ifrågavarande grunder har man tänkt sig böra innehålla dels bestämd uppgift på de tjänster, hvilka skulle blifva tillgängliga för kvinnor, dels ock angifvande af de tjänstevillkor, som borde för kvinnliga befattningshafvare bestämmas och som i ett eller annat hänseende kunde blifva afvikande från de för manliga innehafvare gällande.

Innan de "grunder", som sålunda gjordes till förutsättning för det nya grundlagsbudets förverkligande, blifvit af k. m:t och riksdagen beslutade, har k. m:t naturligtvis icke kunnat verkställa någon utnämning i enlighet med nämnda bud. Kunglig fullmakt för kvinnor till tjänst af visst slag har icke kunnat gifvas, innan riksdagen beslutat, att just sådan tjänst skall vara för

kvinnor tillgänglig samt att innehafvarinnan skall åtnjuta lön och pension till det eller det beloppet o. s. v.

Det är på sistberörda punkt, som de största svårigheterna för frågans lösning mött.

Ärendet har varit remitteradt till kungl. löneregleringskommittén, och denna har den 13 januari 1911 afgifvit utlåtande däröfver. Det förslag, som kommittén framlagt, har emellertid trots de mycket stora förtjänster, af hvilka det i flera hänseenden utmärkes, visat sig omöjlig förhållande. Det är på flera ställen utmärkt, visat sig omöjlig förhållande. Det är på flera ställen utmärkt, visat sig omöjlig förhållande. Det är på flera ställen utmärkt, visat sig omöjlig förhållande.

Klart är, att en utväg dock måste finnas. Inom en del kretsar, särskildt bland läroverkslärarna, tyckes man visserligen vilja hängifva sig åt den tron, att det af statsmakterna år 1909 beslutade grundlagsbudet skulle till en obestämd framtid kunna få stå såsom ett tomt ord. Men denna föreställning beror uppenbarligen på en illusion. Krafvet på grundlagsförändringens praktiska genomförande uppbäres icke blott af det liberala och det socialdemokratiska partiet utan måste anses äga ett gifvet stöd äfven hos högern; det har ju t. o. m. sin första upprinnelse inom riksdagen i en motion från år 1905, väckt af högerns nuvarande ledare, hr Trygger. Att hrr "antifemäister" tro sig om mycket är nog samt bekant, men hur de skola kunna omintetgöra statsmakternas beslut 1909 och förhindra, att kvinnor erhålla tillträde till ordinarie statsjänster samt i främsta rummet till lärarebefattningar vid realskolorna och gymnasier, går öfver min fattning. Det lär ju för öfrigt icke kunna bortadvoceras, att kvinnorna genom sitt arbete på privatskoleväsendets område till öfverflöd ådagalagt sin kompetens härför.

Men å andra sidan lär det lika litet kunna tänkas, att riksdagen skulle vilja tillerkänna kvinnliga adjunkter och lektorer alldeles samma löne- och pensionsbelopp, som nu äro tillerkända manliga adjunkter och lektorer (5,000 och 6,000 kr. i lön samt 3,400 och 4,000 kr. i pension). Än mindre lär någon kunna antaga, att riksdagen skulle komma att sätta de kvinnliga lönerna och pensionerna till den höjd, som läroverkens manliga lärare nu för sig petitionsvis begärt.

Utän tvifvel finnas många, som förmena, att man ganska lätt kan klara sig ur svårigheterna genom den enkla utvägen, att man utan vidare bestämmer ett högre löneplan för manliga lärare och ett lägre för kvinnliga dito.

Ja, sådant skulle kunnat föreslås ännu för några år tillbaka. Men nu är det sannerligen för sent. Om ett förslag byggt på den principen framlades, skulle hela kvinnovärlden utan hänsyn till parti resa sig däremot. Och hvad mera är: den skulle kunna göra det i rättvisans och förnuftets namn. Ty ingen lär på allvar vilja häfda såsom rättvist och förnuftigt, att på ett lägre löneplan skola ställas samtliga kvinnliga tjänsteinnehafvare, äfven de, som ha barn att försörja, och på ett högre löneplan samtliga manliga, äfven de, som hvarken ha hustru eller barn att försörja.

Kortast kan den situation, i hvilken vi nu befinna oss, sammanfattas i följande två punkter:

1) Statsmakternas beslut om kvinnors tillträde till läroverkslärarejänster kan icke förverkligas utan i samband med att läroverkslärarnas lönefråga löses. Och omvänt kommer läroverkslärarnas lönefråga helt visst icke att lösas utan i samband med att statsmakternas beslut om kvinnors tillträde till läroverkslärarejänster blir förverkligadt.

2) Det är ytterst osannolikt, att riksdagen kommer att lösa lönefrågan så, att kvinnliga läroverkslärare tillerkännas de lönebelopp, som de manliga läroverkslärarna nu åtnjuta, eller de högre belopp, som samma lärare nu begära. Och omvänt är det, så vidt jag kan se, lika osannolikt, att riksdagen kommer att för läroverken fastställa två löneplan: ett lägre för kvinnliga lärare och ett högre för manliga.

Jag vet icke, hvilka utvägar en annan ecklesiastikminister möjligen skulle kunna finna att klara sig ut ur den dilemma, hvori man råkat fast genom grundlagsändringen 1909 tillsammans med läroverkslärarnas lönepetitioner. För min del har jag icke kunnat upptäcka någon annan än den jag slagit in på: att upptaga läroverkslärarnas lönefråga till afgörande så skyndsamt som möjligt samt att för möjliggörande häraf uppdraga åt en särskild sakkunnig utredningsnämnd att undersöka, huruvida ej en lösning af denna fråga låter sig finna, som af både män och kvinnor skulle kunna erkännas såsom rättvis och förnuftig.

Det är icke första gången som uppgiften att finna en sådan lösning föreligger. Motsvarande spörsmål har flera år varit brännande inom den stora folkskolekåren, som består af både män och kvinnor. Därvid har till sist den tanken framkastats, att skillnaden i lön borde grundas icke på skillnaden i kön utan på skillnaden i nödvändiga lefnadsbehof, framför allt på skillnaden i laglig försörjningsplikt. Tanken har naturligtvis mötts med ovilja, hån och onda ord, men då ingen annan möjlighet till samförstånd kunnat från något håll utpekas, har slutet blifvit, att folk- och småskolekåren med en förvånansvärdt öfverväldigande samstämmighet enats härom. Hade så ej skett, vore nämnda kårens stora organisation i detta ögonblick utan tvifvel sprängd. Efter fleråriga förberedelser och öfverläggningar inom folkskolekåren är ställningen därstädes sådan, att den med allra största nöje skulle mottaga ett anbud att få vara "försökskanin", som det hetat, i fråga om lönernas bestämmande med hänsyn ej blott till arbetet utan i någon mån äfven till behofvet.

Huruvida uppfattningarna kunna komma att utveckla sig på liknande sätt äfven inom läroverkslärarekåren är för mig omöjligt att förutse. Denna kår har tydligen ännu ej tillräckligt allmänt uppmärksammat grundlagsändringen 1909 och fått blicken öppnad för dess ofrånkomliga konsekvenser med afseende å kvinnornas förestående tillträde till realskolor och gymnasier.

Tanken på lönernas bestämmande med någon hänsyn till de nödvändiga lefnadsbehofven och i främsta rum-

met till försörjningsplikten har emellertid äfven där varit uppe; ja, den har till och med blifvit godkänd af det allmänna svenska läroverksläraremötet i Falun, ehuru stämningen inom läroverkslärarekåren af för mig okända skäl senare kastat om. Jag tar för gifvet, att samma tanke haft att inom lärarelönenämnden utstå en synnerligen ingående och skarp kritik. Men detta oaktadt tyckes det icke heller där ha befunnits möjligt att uttänka något annat, som skulle kunna ena sinnena. Under den mestadels anonyma diskussion, som de senaste veckorna förts om saken i dagspressens insändarespalter, hafva oviljan, hänet och de onda orden svämmat öfver alla bräddar, men något annat uppslag till en rimlig lösning af frågan har ingenstädes stått att upptäcka.

Hurudan den allmänna stämningen inom läroverkslärarekåren för närvarande i själfva verket är, känner väl knappast någon. Man har i fråga om åsikterna inom denna kår tyvärr ingen ledning för omdömet från dess allmänna möten och allmänna förening, ty till dessa tyckas kårmedlemmarna själfva taga föga eller ingen hänsyn. De flesta hålla sig nu passiva, men somliga opponera på det ifrigaste mot att vid lönernas bestämmande hänsyn skulle tagas till några andra synpunkter än de häfdvunna. Och omöjligt är ingalunda, att oppositionen kan i så måtto vinna framgång, att den kommer att stärka den obenägenhet, som inom vissa kretsar finnes mot att ge läroverkslärarna någon förbättring alls i deras ekonomiska villkor. Hrr Lindblad i Närlunda och Söderberg i Hobbörn samt deras meningsfränder få onekligen genom ifrågavarande insändare ett utmärkt stöd för den mening de förkunna, nämligen att läroverkslärarna ha det bra som det är och ganska väl kunna vara till freds ännu någon tid.

Intet är öfver hufvud taget lättare än att få ett löneförbättringsförslag att ramla. Det kan vältras omkull på en dag och kräfver kanske sedan år för att byggas upp igen. Skulle det visa sig omöjligt att nu finna en lösning, hvilken på en gång ger utsikt till en lönereglering, som motsvarar lärarekårens behof, och till ett genomförande af kvinnornas tillträde till läroverken, så blir nödvändiga följderna, att icke blott läroverkens lärare få vänta samt att folk- och småskolekårens lönefråga skjutes ytterligare fram i tiden, utan ock att 1905 års grundlagsförändring fortfarande kommer att stå såsom en tom bokstaf.

Jag har genom lärarelönenämndens tillsättning och genom det uppdrag, som åt densamma gifvits, sökt göra hvad jag kunnat för att de nämnda följderna icke må komma att inträffa. Stänger man den af mig anvisade vägen utan att kunna utpeka någon annan i stället, så faller ansvaret för att frågorna låsa sig och att intet resultat vinnes ej på mig.

Så mycket är i alla händelser visst, att lösningen af läroverkens kvinnofråga måste ske samtidigt med det definitiva ordnandet af läroverkens lönefråga. Det skall bli egendomligt att se, huruvida man äfven då skall från exklusivt maskulint håll finna lämpligt att predika satsen: "Lika arbete, lika lön". Ty om det förhåller sig så, att

staten kan få fullgodt adjunkts- och rektorsarbete gjordt af kvinnor (och det lär ej kunna med effekt bestridas), och om det tillika är sant, att staten vid lönernas fastställande ej bör taga minsta hänsyn till olikheten i nödvändiga lefnadsbehof, hur skall man då kunna vänja sig för den slutsatsen, att det till sist måste bli de icke familjeförsörjande lärarinnornas lefnadsstandard, som kommer att bestämma löresatserna både för lärarinnor och lärare, både för familjeförsörjare och icke familjeförsörjare?

Den frågan gjorde man bestämdt klokt i att med första klara upp för sig själf.

Nya landvinningar.

Tre nio lagstiftande församlingar i tre af Nordamerikas Förenta Stater ha under år 1913 redan för sin del antagit kvinnans politiska rösträtt och utställt frågan till folkomröstning.

I South Dakota har reformen antagits med 41 röster mot 2 i senaten och med 70 röster mot 30 i underhuset.

Den 26 januari sanktionerade guvernör Stewart en motion i samma syfte i Montana, och som det synes skall frågan där gå till omröstning redan i år. Fälttåget börjar nu i februari, med högkvarter i Montanas mest betydande städer.

Framgången i New York är ännu mera betydande, emedan denna stad ju är en af de östligaste. Hittills har det endast varit de västliga staterna, som gjort sina kvinnor fria. Den 23 januari gick motionen igenom i senaten med 40 röster mot 2, och den 27 januari gick den likaledes i underhuset med 125 röster mot 5.

Beslutet måste bekräftas af nästa lagstiftande församling och utställas sedan till omröstning år 1915.

Kvinnorna och folkpensioneringsförslaget. Protestmöten mot kvinnornas ställning i folkpensioneringsförslaget ha ytterligare hållits i Gefle, på inbjudan af fem kvinnoföreningar, med föredrag af fröken G. af Klintberg, Stockholm, och fru Ellen Hagen, Uppsala, och i Umeå, på inbjudan af fyra kvinnoföreningar, med föredrag af sem.-adjunkten Ester Middelsten, jur. kandidaten Eva Andén och sem.-adjunkten Anna Grönfeldt. På båda ställena antogs protestresolution mot förslaget; såsom äfven fallet var vid ett i förra veckan hållet möte i Uppsala.

Sprid Dagny!

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

De moderata kvinnorna och K. P. R.

För nedanstående, som insändts till Röst rätt för kvinnor och är svar på en ledande artikel därstädes, har plats vägrats i tidningens spalter. Dagnys redaktion, som i motsats till den uppfattning, hvilken legat till grund för afslaget, anser, att sammanhållningen och enigheten inom rösträttsföreningarna endast befordras genom att den ena uppfattningen så väl som den andra får komma till synes, när nu så är, att åsikter i ett och annat äro delade, har sett det som sin skyldighet att bereda plats för detta uttalande.

Vänsterkvinnor tillhörande Stockholms F. K. P. R. ha med ogillande iakttagit de anfall, för hvilka högermedlemmar af nämnda förening varit utsatta i såväl redaktionella artiklar som anonyma insändare i "Röst rätt för kvinnor".

Har icke ledningen både före och efter beslutet af d. 20 juni 1911 upprepade gånger förklaradt, att F. K. P. R. är en neutral förening och att just denna neutralitet är en af de starka punkterna i föreningens organisation? Men ej vågar den väl påstå, att en sådan artikel som den med rubriken "De som spärra vägen" i "Röst rätt för kvinnors" första nummer för i år är ett uttryck för en dylik neutralitet?

I nämnda artikel ställas högerkvinnorna och särskildt de, som tillhöra F. K. P. R., till ansvar och påläggas den största delen af skulden för att Sveriges kvinnor ännu icke fått full medborgarrätt.

En dylik beskyllning, om den verkligen är allvarligt menad, vittnar om en sådan underskattning af allt hvad partipolitik heter och en så, låt oss säga, naiv överskattning af kvinnornas inflytande på sina egna partihängare inom riksdagen, att man minst af allt kunnat vänta, att ledningen för den stora, välorganiserade svenska kvinnorösträttsrörelsen kunde göra sig skyldig till ett sådant uttalande.

Skulle man icke med lika rätt kunna tillvita de liberala och de socialdemokratiska rösträttskvinnorna, att de fördröjt reformen, då de ej före 1909 kunde förmå sina respektive partier inom riksdagen att upptaga kvinnans rösträttsfråga i samband med männens?

Det ligger ju i sakens natur, att högern skall vara mera betänksam i afseende på en så genomgripande reform som kvinnans rösträtt än vänsterpartierna. De högerkvinnor, som trots allt kvarstå i föreningen, ha därmed visat en hög grad af framsynthet, mod och solidaritet med sitt kön. Låtom oss hålla dem räkning därför och ej medels anfall drifva ut dem ur föreningen.

F. K. P. R. har ju beslutat att under den närmaste tiden koncentrera sina krafter på värfvandets af så många medlemmar som möjligt; ja — den går så långt, att den ej skyr att enrollera äfven kvinnor af utländsk nationalitet för att stärka numerären. Vore det då icke skäl att man vinnlade sig om att bibehålla de medlemmar man redan äger och icke genom ovist nit och partisinne drifva ut dem, som i en eller annan fråga hysa en mening afvikande från ledningens. Nu om någonsin är det skäl att hålla på neutraliteten, till hvilken vi enligt

ledningens försäkran "återgått" efter valkampanjen 1911, denna neutralitet, som gör att man för föreningens stora gemensamma mål kan inom densamma upptaga personer med skilda partiståndpunkter.

Stockholm d. 25 jan. 1913.

Å vänsterkvinnors tillhörande F. K. P. R. vägnar

Bertha Nordenson.

Medlem af Stockholms frisinnaede valmansförening.

Stadsfullmäktigevalen i Stockholm.

Dagarna för valen vid vårens stadsfullmäktigeval i Stockholm äro nu fastslagna. På grund af omregleringen af valkretsarna har den gamla ordningen brutits, och det är nu första kretsen, som börjar valen.

Denna krets väljer *fredagen den 7 mars*; andra kretsen väljer *måndagen den 10 mars*; tredje kretsen *tisdagen den 11 mars*; fjärde kretsen *onsdagen den 12 mars*; femte kretsen *fredagen den 14 mars*. Valen följa alltså tätt på hvarandra, detta med hänsyn till påsken.

Vidare hade magistraten att bestämma hvilken af fjärde och femte kretsarna, som i år skulle välja udda antal representanter. Det beslöts, att det skulle bli den första af dessa kretsar, alltså den fjärde, hvilken således får välja 11 representanter i år och 10 nästa gång, medan femte kretsen väljer 12 i år och 13 om två år. De tre öfriga kretsarna välja hvardera gången 9 representanter hvar.

Af kvinnliga stadsfullmäktigekandidater, som nämnts, ha vi först under omval stående fru Emilia Broomé i fjärde kretsen, som där uppsatts på andra rummet på de frisinnaedes lista.

Under omval i femte kretsen och tillhörande högern, står äfven fröken Alma Hedin. I samma krets och inom samma parti har fru Lilly Hellström nämnts som kandidat och på förberedande valmöte ifrigt stöddt af kvinnorna. Fröken Eugenie Sundholm har här äfven föreslagits.

I femte kretsens frisinnaede valmansförening har fröken Anna Åbergsson nämnts.

Arbetarepartiets kandidatlista i första kretsen är fastställd och upptar på femte plats fröken Anna Johanssons namn.

Vid förberedande valmöten ha flera kvinnliga kandidater nämnts, från hvilka afsägelser dock omedelbart ingått, såsom fru Agda Montelius, fröknarna Gertrud af Klintberg, Hedvig Sidner, Signe Bergman och folkskollärarinnan fru M. Hinderson, samtliga tillhörande frisinnaede valmansföreningen.

Männen och K. P. R. i Danmark. Äfven Danmark har i dagarna fått en männens förening för kvinnans rösträtt. Föreningen, som bildats i Köpenhamn, har till ordförande professor Harald Höfding och till vice ordförande overretssagförel Munch-Petersen.

Studiestipendium. Till innehafvare af två lediga stipendier ur Elsa Eschelssons stipendiefond för kvinnliga juris studerande har juridiska fakulteten vid universitetet i Uppsala utsett studeranden vid Lunds universitet jur. kand. Anna Bugge Wicksell.

Riksdagen.

Skattefrihet för gift kvinnas egen inkomst. I andra kammaren hade af hr Åkerlund väckts motion om skattefrihet för gift kvinnas inkomst när denna ej öfverstiger 300 kr. och mannens och hustruns sammanlagda inkomst ej öfverstiger 1,200 kr. pr år. Motionen, som enigt afstyrkts af bevillningsutskottet, har nu fallit i båda kamrarna.

Man torde kunna göra sig den frågan, om denna motion — som återkallar i minnet hr Johan Östbergs förslag i en bevillningsmotion om att inkomst, som understiger 200 kr., ej i något fall skulle taxeras — verkligen är framkallad af intresse för att den gifta kvinnans egen lilla inkomst ej skall skattebeläggas eller om ej fastmera man i densamma kan se ett försök att komma åt de gifta kvinnornas kommunala rösträtt, hvilken ju är baserad på den egna debetsedeln. Huru härmed må förhållit sig, frågan har fallit, och därmed kvarstår möjlighet för de många arbetande hustrurna med egen liten inkomst att genom själfdeklaration förskaffa sig egen debetsedel och därmed rätt att deltaga i de kommunala valen.

Städerskor på ordinarie stat. Hr Lindhagens motion i andra kammaren om utredning angående beredande af fast anställning för personer, som äro på stadigvarande sätt sysselsatta med städtings och rengöringsarbeten hos statens verk och myndigheter, har, sedan statsutskottet afstyrkt motionen, af båda kamrarna afslagits.

Kvinnorna och borgmästarvalen. Hr Sjöberg har jämte hr Kronlund i andra kammaren väckt motion i syfte att kvinnor skola ha rätt att deltaga i borgmästarval. Motionen är en utbyggnad af en af samma herrar tidigare väckt motion vid innevarande riksdag, hvari föreslås utredning om tillämpning af lika och personlig rösträtt vid val till besättande af borgmästartjänsterna.

Donationer till S. B. K. Föreningen själförsörjande bildade kvinnors hvilohem har till sin egnahemsfond i dagarna fått mottaga tvenne donationer å hvardera 5,000 kr. Intresset för att se föreningen under eget tak synes vara stort och lifaktigt.

Insänd litteratur.

P. A. Norstedt & Söner, Stockholm: **Bengt von Hofstens** bref från 1809 års riksdag. Utgifna med inledning och anmärkningar af *Lydia Wahlström*.

Glöm ej att själfdeklarera i februari!

Själfdeklarationen ger egen debetsedel.

Egen debetsedel ger kommunal rösträtt och valbarhet. De gifta kvinnorna erhålla egen debetsedel efter deklarerad inkomst af 10 kr., om makarnas sammanlagda inkomst uppgår till minst 1,800 kr.

Litteratur.

Hon som ej följt med. Af *Maud Wilmut*. Hugo Gebers förlag, Stockholm 1912.

En fattig adelsfröken, som hos gamla släktingar på en herrgård framsläpar en händselös och trist tillvaro; en briljant och hänsynslös professor, som helt plötsligt lyser upp hennes värld, gör henne till sin sekreterare därför att han "behöfver henne" — dock ej som sekreterare — och gifter sig med henne, då hon icke vill följa honom till utlandet på andra villkor, förtrampar eller snarare nonchalerar henne som hustru och blir ursinnig — på henne — då han får veta att hon skall bli mor; och så till slut allas vår störste välgörare, den sista romansidans dystert pompösa slutackord — döden.

Detta är Mary Hjelmfelts historia. Maud Wilmuts hjältinna motsvarar på pricken de urgamla föreställningarna om kvinnan, hybriden, fostrad af de mänskliga lidelserna och de teologiska negationerna. Hon böjde sig också i stoffet för sitt öde och, liksom Shakespeares Viola,

... "with a green and yellow melancholy
She sat like patience on a monument,
Smiling at grief . . ."

Hon kastades, eller kastade sig, i armarna på just den man, som kunde gifva hennes speciella kvinnoegenskaper den vederbörliga tragiska reliefen, ty med en vanlig hvardagsprofessor af normalare mått, en man som i den kvinna han älskar söker en maka åt sig själf, en husmor för sitt hem och en mor till sina barn, skulle hon helt enkelt ha blifvit en hängifven förvaltare af dessa förtroendeposter, en lycklig och lugn professorska, som skulle tackat Gud hvar kväll för sin makes kärlek, sin sociala ställning, sina barn och sin väl möblerade våning. Men nu blef det i stället hennes öde att råka ut för den i hög grad maskulina öfvermänniskan Adam Wrede, som nog ibland kunde förmås erkänna, att han vid sin sida behöfde en sympatisk kvinna, som kom då han vinkade och sedan diskret upplöstes uti dagg och försvann, men aldrig hade han besvärats af en tanke på att denna kvinna också kunde behöfva något för sin egen själs tillfredsställelse, kunde ha berättigade anspråk på förtroende och respekt.

Nästan allt hvad som tilldrar sig i Maud Wilmuts bok är osannolikt och blott svagt motiveradt ur de skildrade personernas karaktär och lynnesläggning. Men i själfva dessa karaktärers teckning ligger en sanning och uppriktighet, något verkligt, som skapar det intryck man har kvar då man läst boken och hunnit glömma hvad den innehöll. Det gäller för Mary liksom det väl gör för oss alla, att hon själf var sin egen värsta fiende; hennes rent af pinsamma undergifvenhet och ofrihet gentemot den man hon dyrkade måste af honom skapa en tyrann, äfven om han haft långt mindre förutsättningar för den rollen än Adam Wrede. När en kvinnas kärlek hänger med hufvudet och tigger om förlåtelse för att

den vågar göra sig påmint, blir den alltför ofta i denna ofullkomliga och otacksamma värld till en dörrmatta, på hvilken föremålet torkar sina fötter.

En enda gång var Mary själfständig och beslutsam — då hon vägrade att utan vidare följa honom på hans utländska resa, fast hon då kände, att hon kastade sin framtid och sin lycka ifrån sig — och denna hennes beslutsamhet belönades omedelbart, professorn icke allenast förklarade sig villig att med uppoffrande af sina principer gifva sig med henne, hans ifver lyckades rent af åstadkomma det otroliga, att utan synbar anledning få tre lysningar afkunnade på samma söndag. Men därmed var Marys själfständighet för alltid utbrunnen. Och författarinnan har icke alltid kunnat ingifva oss det rätta medlidandet i tragedien för den förödmjukade och ensamma kvinnan, det kan icke hjälpas, att man ibland besjålas af en ofrom önskan att få ruska henne ganska kraftigt för hennes gråtmilda passivitet — om man också samtidigt med tillfredsställelse skulle se, att någon kastade professorns tjockaste historiebeck i hufvudet på honom.

Formellt lider boken af brist på behärskning, detaljerna flyta ofta ut öfver bräddarna och göra skildringens konturer ovissa; språkbehandlingen röjer debutanten, som naturligt är, och det finnes en del osvenska vändningar, som tyckas direkt influerade af engelsk stilisering, liksom ock en del småsaker i själfva skildringen tyckas tagna mera ur engelskt än svenskt lif.

Trots naiviteten och öfverdrifterna läser man dock med intresse boken till slut — ty den har i alla fall ett innehåll och den är skriven med ett omedelbart allvar, som icke vädjar förgäves.

A. L. B.

Jan Klopper och hans hustru, och andra äktenskaps- och kärlekshistorier från flydda tidens Stockholm. Af *Mita Hallman*. Hugo Gebers förlag, Stockholm.

Det är onekligen en af sista jullitteraturens märkligare böcker, som gifvits oss med dessa väl berättade historier, byggda på studieforskningens fasta grund och timrade af käck, äkta fabuleringskonst. De praktiska och bokliga studierna ha vuxit till lif, och de gamla tiderna stå upp för läsaren, icke i modernt vorden memoarform, utan med hela charmen af äkta diktarkonst. Namnen äro nog till största delen arkivfynd, tidskoloriten studietecknarens för många af omsorgsfull kopiering, men i dessa troget återgifna former har författarinnan gjutit lif af sitt lif och gifvit oss människor. Malin Hoff, Maria Klopper, Elisabeth Trelow med flera, kanske icke så som de bevisadt voro, men så som de obevisadt kunna vara, lefvande det känslolif, som i grund och botten blir detsamma i alla tider, men som hon med beundransvärd förmåga framställer i skenet af lyckligtvis begrafda skiftens hårda och trångsynta sedebegrepp. För öfrigt karakteriseras hennes arbete allra bäst af följande utdrag ur hennes företal därtill:

”Det ligger en egendomlig tjusning i studiet af en del gamla papper. Det kan hända att dessa papper äro

torra protokoll eller ännu torrare längder med siffror och namn; i bästa fall förteckningar på hvad en död man eller kvinna lämnat efter sig af jordiskt gods, eller några rader om deras sista vilja. Men i dessa papper kan ligga fördold en eller annan liten krok, på hvilken fantasien hakar upp sig. Man studerar vidare och se — åter och åter glimtar fram en liten glänsande och lockande krok och fantasien får ett nytt fäste. Innan man vet ordet af, märker man hur de trådar, som löpa ut från ens egen tanke- och känslövärld, fastnat i de utlagda försåtliga snarorna, man tycker att namnen i papperen bli lefvande och visa människoansikten, fårade af tårar och förgrämda af sorg, eller ock lätt sinnigt gnolande en visa; man förnimmer hur siffrorna få lif och börja röra på sig.”

Så är det, en lefvande bok och det är med lefvande intresse man läser den.

S. E—d.

Eva Kurks dotter. Af *Julia Svedelius*. Norstedt & Söners förlag, Stockholm.

För tjuogo år sedan skulle man ha kallat *Eva Kurks dotter* en roman af godt och underhållande innehåll, men vår tid, som vant sig vid starkare kryddor, placerar den helt enkelt bland ungdomsböckerna — men, ja den är i själfva verket ej så lätt att placera, ty för fjorton- och femtonåringarnas nöjeslektyr är den nog en smula för djupgående och allvarstung och för vår tids tjuogoåringar är den säkerligen ej tillräckligt modern i sin anläggning. Men om det ännu finns någon ungdom med en smula konservativa begrepp i fråga om moral och med allvarlig åskådning, då det gäller ideella kraf, skall den i ”*Eva Kurks dotter*” finna en god och förstående vän, så må vi väl önska henne att hon ej må bli ensam på färden, om äfven den stora strömmen knappast flyter åt samma håll.

S. E—d.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundets Helsingborgskrets höll d. 6 febr. sitt årsmöte. På grund af de föredragna års- och revisionsberättelserna beviljades ansvarsfrihet åt styrelsen för det gångna året och vid företagna val af styrelse, representant vid kretsmötet, revisorer och deras suppleanter blefvo samtliga de afgående återvalda. Sedan därpå en skrivelse från kretsnämnden angående folkpensioneringsförslaget samt en dito dito angående ett Kvinnornas hus på Baltiska utställningen blifvit upplästa, beslöts med anledning af den sednare ett frivilligt bidrag af 50 ör pr medlem att erläggas i samband med årsafgiften. Efter föreningsärendenas afslutning hölls ett intressant föredrag af Dr. V. Palmgren Munch-Petersen om *Kvinnorna och kommunalförvaltningen*. Samkväm med teservering afslutade aftonen.

Grenna F. K. P. R. hade den 6 febr. sitt första sammanträde för innevarande år. Mötet, som var talrikt besökt, bar formen af samkväm och var prägladt af den bästa stämning.

Ordf. redogjorde i korthet för L. K. P. R:s centralstyrelsemöte 9-10 jan. Anföranden hölls över kvinnans ställning i den ifrågasatta ålderdomsförsäkringen, hvilket väckt stark indignation. I ett anförande berördes opinionsyttringen för K. P. R., och voro alla ifriga att däri deltaga. För bidragande af medel till resandet af Fredrika Bremers staty var intresset ganska stort. Det beslöts att anordna en fest med tablåer m. m. för anskaffande af dessa medel. Fröken Carin Berggren glädde alla med sin vackra sång.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsarinna i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{2}$, 2:50 för $\frac{1}{4}$, och 1:25 för $\frac{1}{8}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen:* Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller:* Man prenumererar å närmaste postkontor (ej annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

Handarbetslärarinna.

Plats som sådan önskas; genomgått kurs vid högre handarbetsseminarium; fortsätter för vidare utbildning; fina referenser. Svar märkt "Handarbete, Nordiska annonsbyrå, Göteborg.

Husföreståndarinna

fullt kompetent att sköta sin plats, önskar snarast plats i bättre hem. Alder 26 år. Innehar fina betyg och rekom. Tacksam för svar till "Bildad", Smålands Annonsbyrå, Jönköping.

Plats

att i Husmoders ställe förestå ett aktningvärdt hem önskas af en medelålders dam, duglig och praktiskt erfaren i ett hems göromål. Svar till "Våren 1913", Svenska Dagbladets kontor, Göteborg, f. v. b.

Som sekreterare,

skrifbiträde eller vid posten önskar ung dam med flerårig postvana plats. Något van vid maskinskr. Sv. till "Sogleich", Iggesund.

Bildad dam

språkkunnig, van vid klena personer och barn önskar plats som sällskap, lektris eller husföreståndarinna. Svar till "15 Februari", Annonskont. Svea, Norrköping.

Intresserad flicka

önskar komma i godt hem, helst på landet, för att förkofra sig i allt hvad till ett hems skötande hörer. Fritt vivre, event. vilig betala något. Svar till "Skånska", Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

Husmödrar!

Ung bildad flicka önskar plats som verklig hjälp i ett bättre hem. Genomgått 6 mån. hushållskurs å större egendom, samt kunnig i handarbeten och lannesöm. För öfrigt ej rädd för arbete. Det bästa betyg o. rek. kan företes. Tacksam för svar är "Göta", Sv. Dagbladets exp, f. v. b.

Kontor.

Bild. ung dam, kunnig i stenografi, maskinskrifning, bokföring samt engelsk och svensk korrespondens önsk. lämpl. anställning på större kont. (industriellt verk, bruk, sågverk el. dyl.). Svar till "Plats 1913", Gefle p. r.

LEDIGA PLATSER

Vid

Sundsvalls läroverk för flickor

blir en lärarinne tjänst ledig fr. o. m. höstterminen 1913 på småskolestadiet och möjl. elementarskolans lägsta klasser. Högst 24 timr i veckan. Lön 1,000 kr. jämte 30 kr. i pensionsbidrag. Utbildning: Högre flickskola och 1-å 2-årigt seminarium. Ansökningstiden utgår den 8 mars. Ansökningshandlingar åtföljda af läkarebetyg torde insändas till styrelsen.

Signe Uddenberg,
förest.

Sjukvikariat

Folkskollärarinna erhåller tillfälligt vikariat för Uddevalla folkskolor nu genast intill den 20 nästkommande mars.

Lön i ett för allt efer 1,100 kr. för 9 läsmånader. Särskild ersättning för slöjd. Ansökan, ställd till folkskolestyrelsen, insändes till undertecknad.

Uddevalla den 29 jan. 1913.

Carl Agner,
Folkskoleinspektör.

En ordinarie lärare- (lärarinne-)tjänst

vid Spånga skoldistrikts folkskolor sökes senast den 19 insändande mars hos skolrådet under adress Spånga. Tjänstgöringen blir tillsvidare vid fasta folkskolan i Bromsten (A-skola), men läraren skall vara skyldig att tjänstgöra vid den skola, som skolrådet med hänsyn till föreliggande omständigheter bestämmer. Löneförmånerna äro 1,400 kr. samt ålderstillägg med 200 kr. för lärare och 125 kr. för lärarinna efter resp. 5, 10 och 15 års oförvitlig tjänstgöring såsom ordinarie inom Spånga skoldistrikt, fri bostad eller 400 kr. i bostadsersättning, 125 kr. i vedersättning och 75 kr. i ersättning för planteringsland. Läkarebetyg samt intyg om slöjdkompetens önskas.

Johan Thordeman.

Skolrådets ordförande.

Ordinarie lärare- (eller lärarinne-)tjänsterna vid Nässets, Knutsviks och Veijerns fasta folkskolor i Askums skoldistrikt, Göteborgs och Bohus län, kungöras härmed till ansökan lediga att sökas inom sextio dagar. Lönen utgår med 100 kronor utöfver den i lag fastställda. Fortsättningsskolor kunna inrättas. De två förstnämnda skolhusen äro nya och välbygda.

Goda ångbåtskommunikationer. Askum pr Tossene den 20 jan. 1913.

C. Barclay,
Skolrådets ordförande.

Agnes Ekholms Sångskola

Stockholm, Grefturegatan 76 B, n. b.

Mottagningstid: Torsdagar kl. 2—3. Allm. Tel. 18823.

Denna skolas ändamål är att på grundvalen af den gamla italienska tonbildningen och med tillgodogörande af den moderna sångteknikens hjälpmedel bibringa lärjungarna en sund röstutveckling och en omsorgsfull språkbehandling.

Synnerlig vikt skall fästas vid en riktig andningsmetod såsom varande det nödvändiga villkoret för en god tonbildning.

Intyg af August Iffert, f. d. professor vid konservatorierna i Wien och Dresden, författare af den berömda "Allgemeine Gesangschule".

Dresden den 7 Juli 1910.

Frau Doktor Ekholm aus Stockholm hat verschiedene Male längere Zeit unter meiner Leitung Gesangstudien getrieben. Sie ist in praktischer und in theoretischer Richtung mit meiner Unterrichtsmethode vertraut und empfehle ich sie als Lehrerin aufs wärmste.

AUGUST IFFERT, K. h. Professor.

Prospekt lämnas på begäran samt tillhandahålles i Abr. Lundquists Kungl. Hofmusikhandel, Malmortorgsgatan 8 och Stureplan 2.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna överlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrodda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning
(Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten influina medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å in-teckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen, att in-teckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad in-teckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,

48 Klarabergsgatan.

Wiréns Eau de Cologne ROYAL är fortfarande oöfverträffad.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Har Ni kylda händer,

prof. rynkig eller röd hud, använd då endast den berömda och mest välgörande

Hudcrêmen Skin Food.

Pris 1:25 o. 2.00 kr. pr burk sändes mot postförskott (porto 40 öre) endast från

Gustaf E. Lindström.

Holländaregatan 8 B. Stockholm C.
(A. F. 1408).

Lektioner i Linnésömnad

(äfven blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.

Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR, Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR, Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

ROHTLIEB & COMP.

Innehafvare:

Öfversättarinnan Emilie Kullman.

Kontor:

Nybrogatan 26, Stockholm.

Prima Anthracit i olika krossningar.

Hushållskol, Cokes,

Marie-Briketter till billigaste priser.

Riks. Tel. 40 62. Allm. Tel. 78 39.

Lugna dej, pojke!

Det går på ett
par minuter

när man har en

**Ibusqvarna
Symaskin.**

Förmånliga afsetalningsvillkor.

Ärade Damer!

Hvem af Eder vill ej öka sina inkomster med 5 kr. pr dag. Detta kan ske genom att till vänner och bekanta försälja det nya hudmedlet »Anatol» som betingar ett minutpris af 2 kr. pr. fl. Sändes direkt från fabriken till ett pris af 1 kr. pr. st. om minst 10 fl. rekvireras, fraktfritt, mot förskottslikvid. Agenter antagas. Begär prospekt. *Anatolfabriken*, Vikingagatan 11, Sthlm. Riks. 11032. (A. F. 1411).

Sprid DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Läroverkens lönefråga — läroverkens kvinnofråga.

Nya landvinningar.

De moderata kvinnorna och K. P. R.

Stadsfullmäktigevalen i Stockholm.

Riksdagen.

Maud Wilmut: Hon som ej följt med. Rec. af A. L. B. —

Mila Hallman: Jan Klopper och hans hustru. Julia Svedelius: Eva Kurks dotter. Rec. af Sigrid Elmblad.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Insänd litteratur.

**Pre numeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**